SPECIFICITATEA ACȚIUNILOR DE PERFECȚIONARE PROFESIONALĂ A MUZEOGRAFILOR CU SPECIALITATEA ARTĂ PLASTICĂ

Multitudinea preocupărilor în domeniul muzeografiei — artă, istorie, arheologie, științele naturii, etnografie etc. — determină adecvarea metodică a procesului de perfecționare profesională.

Formula în care această adecvare duce la precizări de specialitate individualizate foarte clar în scopul acțiunii, se realizează în cadrul pregătirii profesionale a specialiștilor din muzeele de artă.

Pentru această categorie sînt preconizate, prin programul pentru lucrătorii din sistemul culturii și artei, două forme de perfecționare, care converg către un singur țel, orientarea științifică a activităților muzeale în funcție de principalele două coordonate : patrimoniu și public.

Diferențierea programelor de perfecționare are în vedere nu atît reactualizarea unor cunoștințe teoretice acumulate anterior printr-un ciclu de învățămînt superior, mai mult sau mai puțin aplicat la materia dată (istoria, critica sau muzeologia de artă) sau printr-o îndelungată experiență profesională — cît atenționarea specialiștilor prin stabilirea unor metodologii și tehnici noi de lucru în raport cu cele două mari aspecte ale problemei sus enunțate.

Dacă accentul acordat metodologiei interdisciplinare a cercetării, dublat de estetică și teoria artei, precum și de psihologie — pedagogie în programul cursului de muzeografie de artă urmărește proiectarea acestor discipline ca instrumente ale specialistului în operarea selecției valorice asupra patrimoniului muzeistic existent și virtual — grupajul mai extins al psihologiei, esteticii, teoriei și istoriei artei moderne și contemporane, mondiale și românești, programat la cursul îndrumătorilor de la muzeele de artă, vizează aceste discipline ca instrument al investigației specialistului, dar și al influențării de către acesta a gustului public, ale sondării opțiunii publicului pentru artă, diferențiat în funcție de vîrstă, formație, preocupări, al stabilirii criteriilor de accesibilitate etc.

Desigur, cu prilejul întocmirii programelor diferențiate, s-a avut în vedere nu numai justificarea funcțională a cursurilor (reflectate inclusiv în activitățile practice programate în timpul convocării cît și în tematica lucrărilor de atestare, ce urmează a fi elaborate la instituția muzeală, în planul de muncă pe anul 1973), ci s-a ținut cont de formația de bază a marei majorități a celor două grupe de specialiști, muzeografii avînd, preponderent, o inițiere și experiență în domeniul artelor plastice (absolvenți ai institutelor, facultăților de artă plastică sau a secției de istoria și teoria artei), pe cînd componența grupei ce se specializează în problema relației muzeului cu publicul, în marea ei majoritate fiind de formație și experiență prevalent pedagogică (absolvenți ai universităților de la facultățile de istorie, limbă etc.).

Interferențele dintre cele două cursuri au fost gîndite în funcție de același obiect supus abordării diferențiate — arta plastică modernă și contemporană românească în contextul tradiției și la confluența cu arta europeană de la sfîrșitul sec. XIX și începutul sec. XX.

În cele ce urmează ne vom referi la observațiile desprinse din prima acțiune de perfecționare în domeniu — cursul cu tematică estetică și muzeologie, desfășurat între 2 oct.—4 nov. 1972, care ne permite o serie de constatări și concluzii.

Pentru acest curs a fost aleasă ca formă predominantă de lucru *conferința-discuție*, care, ținînd cont de componența grupului de participanți, transmite în același timp informații și oferă posibilități de prelucrare a acestora. Această formă facilitează și activizează participarea la discuții cît și comunicarea dintre cursanți, dă posibilitatea efectuării unui transfer de cunoștințe din partea lectorilor, cît și între cursanții înșiși.

Metoda conferinței-discuție a fost completată consecvent cu *demonstrațiile practice* realizate în muzee, laboratoare, depozite, cu *vizitele de lucru transformate de fapt în studii de caz*, care au obligat pe cursanți la reflecții, comparații, formulări de opinii individuale. Sînt concludente în acest sens contactele cu muzeele bucureștene (Muzeul de artă al R.S. România, Muzeul de istorie al R.S. România, Muzeul Simu, Muzeul de la Mogoșoaia, Colecțiile Pallady și Avachian), muzeele de artă din Ploiești și Brașov, Secția de artă din Muzeul de la Sf. Gheorghe și Muzeul Brăilei.

Pentru transpunerea cursanților în situații concrete am optat pentru acțiuni practice demonstrative. La Galați pe un fond muzeal dat, cursanții au lucrat timp de aproape o săptămînă realizînd o colaborare fructuoasă, cu concluzii revelatoare în ceea ce privește o problematică generală de mare actualitate : muzeul de artă contemporană.

Pornind de la premisa că muzeograful de artă este în același timp un cercetător și un practician, programul efectuat la Muzeul de artă modernă și contemporană din Galați a inclus mai multe aspecte. Participanții au fost împărțiți în grupe de lucru, numeric egale : la pictură, grafică, sculptură și artă decorativă. Fiecare grup a fost condus de un responsabil ales prin tragere la sorți. Grupele și-au împărțit atribuțiile pe componenți, și-au organizat munca după un plan propriu, sistem care a constituit un bun prilej de studiere a modului de adaptare a cursanților la diferite situații. Trebuie să spunem că în toate cele patru cazuri organizarea internă a relevat optici și practici care au fost dezbătute apoi cu participanții : responsabilitatea, capacitatea de integrare într-un colectiv, subordonarea față de conducătorul acțiunii, valorificarea experienței profesionale, intuiția și imaginația, respectarea programului sau, uneori, contrariile acestora. Fiecare grup a trecut apoi la studierea depozitelor din sfera lui de interes, a pieselor ce puteau fi selecționate în vederea stabilirii unei tematici expoziționale — acțiunea respectivă durînd două zile. După definitivarea tematicii

https://biblioteca-digitala.ro

Aspect de la curs

și alegerea lucrărilor s-a trecut la transportul lor în expoziție și la montarea acestora cu o logică proprie, specifică. Considerăm că aspectul practic și responsabilitatea grupurilor a activizat în mare măsură pe participanți și a creat o stare de transpunere firească în practică a rezultatelor cercetării, a documentării asupra pieselor vizate. Pe tot parcursul programului, cursanții au studiat în ansamblu obiectivul final — *expoziția*, au schimbat păreri, au avut ocazia realizării unui real schimb de experiență. În paralel au fost întocmite — folosind documentația existentă la muzeu — fișe de obiect, modele de fișe analitice, fișele biografice ale artiștilor respectivi. O zi din program a fost afectată ultimelor finisări de ordin muzeografic: texte de sală, etichete, revizuirea panotării și, în final, au fost supuse discuției colectivului concepția și modalitățile de realizare pentru fiecare echipă în parte. Aprecierea rezultatului practic, ca reușită și elocventă pentru strădania și concepția muzeografică, a fost făcută de către Anastase Anastasiu, directorul adjunct al Muzeului de artă al R.S. România, Nicolae Itu, directorul Muzeului de artă modernă și contemporană din Galați și de conducătorii cursului. Această muncă a reliefat și aspectul de colaborare și schimb de experiență colegial între muzeografii de artă din țară și cei de la Muzeul de artă modernă și contemporană din Galați.

Considerînd că una din sarcinile de bază ale muzeografului de artă este decizia sa în vehicularea, aproape zilnică, a unui patrimoniu însumînd valori artistice, s-a optat, ca formă de sondaj, și pentru un test de cunoștințe care prin concluziile sale să permită îmbunătățirea corespunzătoare a programului de perfecționare în viitor și totodată să constituie o dovadă a nivelului cunoștințelor dobîndite de participanții la actualul curs.

Testul a constituit pentru majoritatea participanților o formă inedită; în componența lui intra un aspect practic vizînd stimularea grupului aflat la perfecționare în însușirea unor problemecheie. Cursanții au fost puși în fața unor cazuri reale de conservare: li s-au dat parametrii anteriori și posteriori schimbării microclimatului (umiditate, temperatură, lumină, fișe de sănătate și restaurare) unor obiecte — tîmplă de biserică și conteș de domniță — cerîndu-li-se decizia în acordarea vizei pentru mutarea în alt mediu și argumentarea poziției personale, justificarea ei științifică.

A doua problemă a privit organizarea și funcționarea — cu rolul și sarcinile muzeografului de artă — a unei comisii de achiziții și evaluare. Puși în fața unor tablouri cu documentația făcută (oferte, certificate de autenticitate etc.), cursanții au optat pentru operele respective motivîndu-și opțiunile în funcție, în primul rînd, de profilul și tematica muzeului la care lucrează și apoi de poziția personală.

Considerăm că aceste metode cu caracter practic au o valoare deosebită: transpun pe cursanți

https://biblioteca-digitala.ro

în situații reale, îi angajează într-o confruntare cu problemele zilnice de rezolvat și le oferă, totodată, modele de lucru.

Din analiza testelor se desprind unele aspecte care privesc în general muzeul de artă: mulți cursanți participă pentru prima dată la o ședință de achiziții și au astfel sentimentul răspunderii; necesitatea studierii mai profunde a patrimoniului virtual (mai ales pe plan local); întocmirea documentației patrimoniului existent; stabilirea exactă și urmărirea tuturor parametrilor de conservare a patrimoniului din expunere și în depozite și mai ales respectarea regulilor unei conservări științifice.

În timpul cursului, participanții au făcut o documentare de profil în mari muzee sau secții de artă din țară, timp de două săptămîni, ceea ce a constituit un bun prilej de adîncire a cunoștințelor asupra patrimoniului și a muncii colegilor din unități similare.

Tematica lucrărilor de atestare a cursanților — stabilită de comun acord cu aceștia, cu conducerile muzeelor respective, și cu Direcția muzeelor din C.C.E.S., adecvată atît intereselor instituțiilor muzeale cît și opțiunilor individuale — înscrie dimensiunile acestei noi faze din amplul program de perfecționare a lucrătorilor din muzeele țării.

Odată întorși acasă, *„cu o personalitate profesională redescoperită"*, cuvinte ce aparțin unui participant la curs (Dora Pop, muzeograf la Muzeul de artă din Cluj), muzeele trebuie să se deschidă larg pentru a-i primi pe cei dintîi „perfecționați" și totodată să creeze condiții pentru ca investiția materială și morală să rodească.

Paraschiva POJAR,
Ioan OPRIȘ

PROGRAM

pentru cursul de perfecționare a muzeografilor în specialitatea artă plastică

Curs teoretic: 2.X.—15.X.1972
Curs practic: 16.X.— 4.XI.1972

Catedra de specialitate a cursului:

— Mircea Popescu — directorul Direcției artelor plastice din CCES
— Georgeta Peleanu — șef secție, Galeria de artă românească la Muzeul de artă al R.S.R.
— Anatol Mândrescu — vicepreședinte al Uniunii artiștilor plastici

Conducătorii cursului:

— Paraschiva Pojar — instructor principal Direcția muzee din CCES
— Ioan Opriș — instructor expert la Centrul special de perfecționare a cadrelor din CCES

Data	Ora	Tema	Lector sau conducător de lucrări
Luni 2.X.	9—12	Deschiderea cursului. Anunțarea programului. Probleme organizatorice.	P. Pojar I. Opriș
	12—14	*Din evoluția ideilor despre artă și civilizație în istoria culturii.* Prelegere.	Răzvan Theodorescu, dir. Institutului de istoria artei
	17—19	*Ce este valoarea? Momentul obiectiv și subiectiv al valorii, ierarhizarea și selecția valorilor. Judecata de valoare; rolul idealului (politic, etic, estetic) în constituirea judecății de valoare și alegerile preferențiale.* Prelegere.	Prof. univ. M. Breazu
Marți 3.X.	8—11	*Politica P.C.R. în problemele culturii și artei. Sarcinile activului cultural în formarea conștiinței socialiste a maselor.* Prelegere	Prof. univ. Tamara Dobrin vicepreședinte CCES
	11—13	*Sensul filozofic al succesiunii curentelor artistice în veacurile XIX și XX.* Prelegere, demonstrație.	Prof. univ. Ion Frunzetti director Edit. Meridiane

https://biblioteca-digitala.ro

Data	Ora	Tema	Lector sau conducător de lucrări
	16—19	*Apărarea valorilor muzeistice împotriva sustragerilor şi efectelor distructive ale focului şi altor calamităţi. Principii, mijloace de prevenire şi combatere.* Prelegere, demonstraţii.	Al. Leluţiu şef. labor. restaurare Muz. militar central
Miercuri 4.X.	8—11	Program de filme documentare	M. Săndulescu muzeograf M.A.R.S.R.
	11—14	*Universalitatea artei plastice româneşti prin originalitatea sa.* Prelegere, demonstraţie	Conf. univ. Vasile Drăguţ dir. D.M.I.A.
	16—19	Vizitarea Muzeului de istorie al R.S.R.	Ioan Opriş
Joi. 5.X.	8—10	*Bazele psihosociologice şi pedagogice ale relaţiei muzeu-public.* Prelegere.	Prof. univ. T. Dobrin
	10—12	*Valoarea în domeniul artelor plastice.* Dezbatere.	Prof. univ. M. Breazu
	16—19	Arta contemporană în Muzeul Simu. Dezbatere	P. Pojar
Vineri 6.X.	8—10	*Bazele ştiinţifice ale activităţii muzeistice. Caracterul multidisciplinar al activităţii muzeistice.* Prelegere-demonstraţie.	M. Popescu dir. Dir. arte plastice/CCES
	10—13	*Patrimoniul muzeistic, criterii de organizare ştiinţifică; evidenţa.* Prelegere, demonstraţii	Paula Constantinescu — muzeograf pr. M.A.R.S.R
	16—19	Prezentarea Galeriei naţionale; principiile de organizare, selecţionare, prezentare. Discuţii.	Paula Constantinescu
Sîmbătă 7.X.	8—10	*Cercetarea fondului muzeal; atribuiri şi identificări; documentare şi investigaţii de laborator.* Prelegere. Demonstraţii.	C. Răchiţeanu muz. pr. M.A.R.S.R.
Sîmbătă 7.X. Duminică 8.X.	11—20	Principiile de constituire, selecţie şi îmbogăţire a patrimoniului secţiilor de artă din Braşov (Sala Victoria) şi Sf. Gheorghe. Probleme de expoziţii permanente şi temporare	Dinu Vasile şef secţie Muz. Braşov, Ion Mattis muz. pr. Muz. jud. Sf. Gheorghe; P. Pojar; I. Opriş
Luni. 9.X.	8—13	*Principii şi metode de conservare.* Prelegere, demonstraţie. *Principalele reglementări privind instituţiile muzeale şi activităţile lor specifice.*	M. Bădulescu — Dir. M.A.R.S.R. L. Pardău
	16—19	*Corelaţia dintre valorile muzeale şi mediul ambiant. Ambalare, împachetare, transport.*	Al. Leluţiu
Marţi 10.X.	8—13	*Principii de restaurare a obiectelor muzeistice.* Demonstraţie.	Pia Vera Anastasiu — şef atel. restaurare-pict. M.A.R.S.R.
	17—19	*Arta ambientală şi comanda socială.* Prelegere, demonstraţie	M. Popescu
Miercuri 11.X	8—10	*Criterii de selecţionare a fondului muzeal în vederea valorificării în scopuri ştiinţifice şi cultural-educative a patrimoniului muzeistic.* Prelegere, demonstraţie.	Doina Schobel, muz. pr. M.A.R.S.R.
	10—12	*Îmbogăţirea continuă a patrimoniului de artă al muzeelor de profil; criterii, modalităţi.* Prelegere, demonstraţie.	A. Anastasiu, dir. adj. M.A.R.S.R.

https://biblioteca-digitala.ro

Data	Ora	Tema	Lector sau conducător de lucrări
	15—19	Expunere asupra problemelor de profil ale colecției „G. Avachian" și Casei-muzeu „Th. Pallady". Colecții și colecționari. Discuții.	Viorica Dene șef secție M.A.R.S.R.; P. Pojar, I. Opriș
Joi. 12.X.	8—18	Principiile de selecție și de îmbogățire a patrimoniului la Muzeul de artă din Ploiești Vizită de studiu și documentare la Casa memorială N. Iorga — Vălenii de Munte	P. Pojar, M. Rădulescu, dir. muz. artă Ploiești
Vineri 13.X.	8—10	Perfecționarea pregătirii profesionale a salariaților din muzee. Dezbatere.	I. Opriș
	10—12	Analiza și definitivarea proiectelor de lucrări	P. Pojar, I. Opriș
	16—20	*Mijloace audio-vizuale și modalități moderne de organizare și valorificare expozițională. Expoziții permanente și temporare: tematice, de colecții, retrospective* etc. *Publicații: analize, sinteze, popularizarea valorilor muzeale și a activității muzeelor de artă.* *Redactare, machetare, procedee tehnologice de realizare a publicațiilor.* Prelegere. Demonstrații.	P. Oprea, șef serv. M.A.R.S.R.
Sîmbătă 14.X	8—11	*Rolul muzeului ca instituție de cultură în condițiile apariției noilor tehnici vizuale și noilor mijloace de comunicare în masă. Sensul politicii culturale a partidului nostru în domeniul promovării valorilor estetice autentice.* Prelegere.	Prof. univ. Gh. Achiței, rector Inst. „N. Grigorescu"
	11—14	*Valențe noi ale creației plastice actuale din țara noastră.* Prelegere-discuții.	Prof. univ. Ion Frunzetti
	16—19	Vizitarea unei expoziții de artă contemporană.	I. Opriș
Luni 16.X.	8—11	Vizită de lucru la Oficiul de organizare a expozițiilor de artă	M. Deac, dir. al Of. org. exp. artă. P. Pojar, I. Opriș
	12—15	*Perspectivele realizării muzeului de artă contemporană.* Masă rotundă.	I. Antonescu, M. Deac, M. Popescu, I. Pacea, I. Sălișteanu

PROGRAMUL PRACTIC

17.X.—28.X. — Participanții la curs vor efectua individual activități de documentare și cercetare de specialitate în diferite instituții (muzee, expoziții, ateliere, colecții particulare, biblioteci, arhive etc.) din țară.

30.X.—3.XI — Activitatea practică colectivă pe colecția Muzeului de artă modernă și contemporană românească din Galați (întocmire de invetar, fișe de evidență, științifice, biografice, de sănătate; organizare de depozit; tematica și organizarea unei expoziții).

4.XI — București — Testarea participanților. Aprecierea cursului.

VERIFICAREA: — Se va face prin aprecierea lucrării personale (studii, expoziție tematică monografică sau retrospectivă, catalog de colecție sau expoziție, repertoriu biografic) de către o comisie numită în acest scop.

NOTĂ: În anul 1973 participanții la acest curs vor fi cuprinși și în cadrul cursului de muzeologie generală.

https://biblioteca-digitala.ro